

Utlåtande 2017:107 RII (Dnr 106-224/2016)

Namngivelse av skolgården på Kommendörsgatan 31 till Anna Ahlströms plan

Motion (2016:15) av Johanna Sjö (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:15) av Johanna Sjö (M) om namngivelse av skolgården på Kommendörsgatan 31 till Anna Ahlströms plan anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Johanna Sjö (M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att stadsbyggnadsnämnden uppkallar skolgården utanför Kommendörsgatan 31 i Stockholm efter filosofie doktorn och skolpionjären Anna Ahlström.

Bakgrunden är att Anna Ahlström år 1902 grundade Nya elementarskolan för flickor i den byggnad som idag är Carlssons skola. Namngivandet skulle enligt motionären vara ett sätt att påminna elever, lärare och boende i området om Anna Ahlströms betydelse i kampen för flickors rätt till utbildning på lika villkor som pojkar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra kring lämpligheten att en plats uppkallas efter Anna Ahlström. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att skolgårdar inte tillhör de typer av platser som namnges enligt stadens namn- och belägenhetsadresstadga.

Kulturnämnden anser att Anna Ahlströms gärning är betydelsefull och har stark koppling till Stockholms historia och gärna bör uppmärksammas på det sätt som föreslås i motionen.

Stadsbyggnadsnämnden framför att Stockholms stad inte fastställer namn på skolgårdar enligt stadens namn- och belägenhetsadresstadga. Nämnden anser att det finns andra lämpligare sätt att memorera Anna Ahlström i anslutning till den nuvarande skolan än genom namnsättning av plats.

Östermalms stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget att uppkalla skolgården/planen utanför Kommendörsgatan 31 efter den ursprungliga skolans stiftarinna, i syfte att påminna om hennes betydelse i kampen för flickors rätt till samma utbildning som pojkar.

Mina synpunkter

Jag har i grunden inget i sak mot att memorera Anna Ahlströmer. Stockholm stads fastställer dock inte namn för skolgårdar vilket gör att den föreslagna platsen inte är lämplig. Det är heller inte nödvändigt att memorera personer just med gator eller platser, namngivning av platser och gator är i grunden till för att öka orienterbarheten och i vissa fall påminna om områdets kulturhistoria. Att använda sig av memorialnamn är som namnberedningen påpekat ett bakvänt sätt att namnge platser.

Anna Ahlström skulle kunna memoreras på andra sätt, till exempel genom att en skylt sätts upp. I majoritetens förslag till budget för 2017 har kulturnämnden fått i uppdrag att i samarbete med stadsbyggnadsnämndens namnberedning verka för ett nytt skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat.

Jag anser även att frågan bör behandlas inom nämnden ansvarig för namngivning och att detta förslag i så fall ska läggas som en skrivelse i stadsbyggnadsnämnden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:15) om namngivelse av skolgården på Kommendörsgatan 31 till Anna Ahlströms plan av Johanna Sjö (M)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:15) av Johanna Sjö (M) om namngivelse av skolgården på Kommendörsgatan 31 till Anna Ahlströms plan bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Filosofie doktor Anna Ahlström var en av flera kvinnliga skolpionjärer vid sekelskiftet 1900. Anna Ahlströms betydelse i kampen för flickors rätt till samma utbildning som pojkar har. Under skolans första verksamhetsår hade även några enstaka pojkar antagits som elever på lågstadiet, men efter det att skolan kommunaliserats 1973 blev skolan i likhet med övriga allmänna läroverk samskola, vilket ledde till att skolan bytte namn till Ahlströmska skolan.

Vid sidan av sitt rektorsarbete engagerade sig Anna Ahlström för kvinnors rätt att – förutsatt att de hade likvärdiga meriter – kunna söka samma tjänster som sina manliga kollegor. På skolområdet hade männen med stöd av den så kallade behörighetslagen i praktiken förtur till tjänster som adjunkt/lektor vid de högre läroverken. Den orättvisan kämpade Anna Ahlström energiskt och tålmodigt mot tillsammans med sina (av henne organiserade) kvinnliga universitetsutbildade kollegor; efter nära två decenniers arbete fick de uppleva att Riksdagen upphävde lagen (1923).

För att erinra om Anna Ahlströms stora betydelse som skolpionjär och visionär när det gäller kvinnors rättigheter är det inte utan betydelse att den plats där ungdomar dagligen möts och vistas uppkallas efter den person som skapat den miljö och delar av det tankegods som förts vidare genom seklen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:15) av Johanna Sjö (M) om namngivelse av skolgården på Kommendörsgatan 31 till Anna Ahlströms plan anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 3 maj 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Markus Nordström (alla M) och Björn Ljung (L) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Johanna Sjö (M) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att stadsbyggnadsnämnden uppkallar skolgården utanför Kommendörsgatan 31 i Stockholm efter filosofie doktorn och skolpionjären Anna Ahlström.

Bakgrunden är att Anna Ahlström år 1902 grundade Nya elementarskolan för flickor i den byggnad som idag är Carlssons skola. Namngivandet skulle enligt motionären vara ett sätt att påminna elever, lärare och boende i området om Anna Ahlströms betydelse i kampen för flickors rätt till utbildning på lika villkor som pojkar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra kring lämpligheten att en plats uppkallas efter Anna Ahlström. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att skolgårdar inte tillhör de typer av platser som namnges enligt stadens namn- och belägenhetsadresstadga.

Stadsledningskontoret anser för övrigt att namnändren bör beredas av berörd facknämnd, och därför istället läggas som skrivelser i stadsbyggnadsnämnden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2016 följande.

Att som svar på motionen överlämna och återopa Kulturförvaltningens yttrande.

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L) och Sophia Granswed m.fl. (M), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen anser att det är viktigt att t ex genom namngivning av platser uppmärksamma kvinnors gärningar och verk i historien. Genom sådana åtgärder kan t ex tidigare dold eller negligerad historia synliggöras och uppmärksammas. Därigenom blir det ett sätt att markera och manifesteras kvinnors utrymme i stadsrummet och i det offentliga rummet idag.

I det här fallet ges uppmärksamheten till en kvinna som varit betydelsefull i kampen för jämställdhet – och som inte bara varit framträdande själv som en av Sveriges första kvinnliga akademiker, utan som, genom den skola hon grundade, skapat möjligheter för många andra flickors och kvinnors utveckling och möjligheter till utbildning och arbete.

I motionen föreslås att tidigare Nya elementarskolans för flickors skolgård med angränsande bityor väster och öster om skolgården (adress Kommendörsgatan 31), byter namn till Anna Ahlströms plats. Enligt motionen har platsen i ett tidigare skede hetat Fredrika Bremers plats, men har idag inget plats-namn, utan nu används enbart gatunamnet. Området ligger väl i anslutning till Anna Ahlströms livsverk, skolbyggnaden för tidigare Nya elementarskolan. Arkitekt för byggnaden var Albin Stark, men Anna Ahlström beskrivs ha haft stort inflytande på utformning och innehåll, såväl i disposition som i inredning av byggnaden.

Det finns idag ingen plats, gata eller liknande som uppmärksammar Anna Ahlström. Kulturförvaltningen anser att Anna Ahlströms gärning är betydelsefull och har stark koppling till Stockholms historia och gärna bör uppmärksammas på det sätt som föreslås i motionen. Förvaltningen anser också att området som föreslås i motionen är väl valt med utgångspunkt från både historien som Anna Ahlström representerar, Anna Ahlströms gärning i skolan (i dag Carlssons skola), och hennes anknytning till Östermalm.

Kulturförvaltningen föreslår att, om förslaget genomförs, det i så fall blir den plats/yta, som ligger väster om skolgårdens basketplan som blir Anna Ahlströms plats, den lilla parkdelen som ligger i hörnet Kommendörsgatan/Artillerigatan.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2016 följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att som svar på motionen återopla och till kommunfullmäktige överlämna namnberedningens yttrande.

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Björn Ljung (L), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadsnämndens namnberednings tjänsteutlåtande daterat den 27 juni 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Vid sitt sammanträde 2016-05-30 diskuterade namnberedningen en motion av Johanna Sjö (M) om att namnsätta skolgården på Kommendörsgatan 31 efter Anna Ahlström – grundare av Nya Elementarskolan för flickor (Ahlströmska skolan) som tidigare låg på platsen – och beslöt föreslå att motionen avslås.

Stockholms stad fastställer inte namn på skolgårdar enligt stadens namn- och belägenhetsstadga.

Namnberedningen anser att det finns andra lämpligare sätt att memorera Anna Ahlström i anslutning till den nuvarande skolan än genom namnsättning av plats.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 följande.

1. Remissen besvaras med att föreslå avslag på motionen
2. Att därutöver anföra
Stockholms stad fastställer inte namn på skolgårdar enligt stadens namn- och belägenhetsstadga.
Stadsbyggnadsnämndens namnberedning, där remissen redan har besvarats anser ”att det finns andra lämpligare sätt att memorera Anna Ahlström i anslutning till den nuvarande skolan än genom namnsättning av plats.”

Reservation anfördes av Therese Carlborg m.fl. (M) och Mats Hasselgren (L), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att uppkalla skolgården/planen utanför Kommendörsgatan 31 efter den ursprungliga skolans stiftarinna, i syfte att påminna om hennes betydelse i kampen för flickors rätt till samma utbildning som pojkar.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L) och Sophia Granswed m.fl. (M) enligt följande.

1958 ströks namnet Fredrika Bremerplan som utgjorde Nya elementarskolans för flickor skolgård med angränsande obebyggda biytor väster och öster om skolgården med adress Kommendörsgatan 31 i Stockholm. Anledningen till att namnet på skolgårdsytan utgick var att Fredrika Bremer på 50-talet fått en särskild gata uppkallad efter sig i Fruängen utanför Stockholm. Sedan dess har den stora skolgården med angränsande planteringar inte något särskilt namn.

Filosofie doktor Anna Ahlström var en av flera kvinnliga skolpionjärer vid sekelskiftet 1800/1900. Anna Ahlströms betydelse i kampen för flickors rätt till samma utbildning som pojkar har. Under skolans första verksamhetsår hade även några enstaka pojkar antagits som elever på lågstadiet men efter det att skolan kommunaliserats 1973 blev skolan i likhet med övriga allmänna läroverk samskola, vilket ledde till att skolan bytte namn till Ahlströmska skolan.

För att erinra om Anna Ahlströms stora betydelse som skolpionjär och visionär när det gäller kvinnors rättigheter är det inte utan betydelse att den plats där ungdomar dagligen möts och vistas uppkallats efter den person som skapat den miljö och delar av det tankegods som förts vidare genom seklen.

Det är glädjande att kulturförvaltningen ställer sig försiktigt positiva till förslaget, vi hoppas att detta även får genomslag hos den rödgrönrosa majoriteten och att förslaget också realiserar inom kort.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Joakim Larsson m.fl. (M) och Björn Ljung (L) enligt följande.

1958 ströks namnet Fredrika Bremerplan som utgjorde Nya elementarskolan för flickors skolgård med angränsande obebyggda biytor väster och öster om skolgården med adress Kommendörsgatan 31 i Stockholm. Anledningen till att namnet på skolgårdsytan utgick var att Fredrika Bremer på 50-talet fått en särskild gata uppkallad efter sig i Fruängen utanför Stockholm. Sedan dess har den stora skolgården med angränsande planteringar inte något särskilt namn.

Filosofie doktor Anna Ahlström var en av flera kvinnliga skolpionjärer vid sekelskiftet 1800/1900. Anna Ahlströms betydelse i kampen för flickors rätt till

samma utbildning som pojkar har. Under skolans första verksamhetsår hade även några enstaka pojkar antagits som elever på lågstadiet men efter det att skolan kommunaliserats 1973 blev skolan i likhet med övriga allmänna läroverk samskola, vilket ledde till att skolan bytte namn till Ahlströmska skolan.

Vid sidan av sitt rektorsarbete engagerade sig Anna Ahlström för kvinnors rätt att - förutsatt att de hade likvärdiga meriter - kunna söka samma tjänster som sina manliga kollegor. På skolområdet hade männen med stöd av den så kallade behörighetslagen i praktiken förtur till tjänster som adjunkt/lektor vid de högre läroverken. Den orättvisan kämpade Anna Ahlström energiskt och tålmodigt mot tillsammans med sina (av henne organiserade) kvinnliga universitetsutbildade kollegor; efter nära två decenniers arbete fick de uppleva att Riksdagen upphävde lagen (1923). För att erinra om Anna Ahlströms stora betydelse som skolpionjär och visionär när det gäller kvinnors rättigheter är det inte utan betydelse att den plats där ungdomar dagligen möts och vistas uppkallats efter den person som skapat den miljö och delar av det tankegods som förts vidare genom seklen.

Namnberedningens yttrande gör gällande att Stockholms stad inte fastställer namn på skolgårdar enligt stadens namn- och belägenhetsadresstadga. Däremot anser namnberedningen att det finns andra lämpligare sätt att memorera Anna Ahlström i anslutning till den nuvarande skolan än genom namnsättning av plats. Tyvärr anges inte någon av dessa platser i namnberedningens yttrande, varför vi anser att stadsbyggnadskontoret ska inhämta den kunskapen och redovisa för nämnden på ett under hösten anstående sammanträde.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Therese Carlborg m.fl. (M) och Mats Hasselgren (L) enligt följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.